



SFÂNTUL
LUCA AL CRIMEEI

DUHUL,
SUFLETUL
ȘI TRUPUL

CUVÂNT ÎNAINTE
LA
EDIȚIA ROMÂNEASCĂ

„Lucrarea omului trebuie să fie ca un diamant – să strălucească oricum ai întoarce-o”. Aceste cuvinte de îndemn rostite de către Sfântul Luca al Crimeei s-au împlinit pilduitor în propria sa viață. Chirurg, savant și deopotrivă arhieru al Bisericii lui Hristos, Sfântul Luca și-a săvârșit lucrarea în vremurile de cumplită prigonire ateistă din Rusia. Viața acestui mare ierarh mărturisitor le este cunoscută cititorilor români din scrierile publicate deja la câteva edituri de la noi¹.

Nu stă în puterea noastră a înfățișa în câteva cuvinte portretul duhovnicesc al acestui mare om al lui Dumnezeu. Orice strădanie și zăbovire asupra vieții sale, oricât de sânguincioase și de pătrunzătoare ar fi, se dovedesc a fi în cea mai mare parte neputincioase. Taina sfințeniei nu poate fi cuprinsă, ci numai împărtășită. Iar cel care intră în părtășie cu lumina cea tainică a viețuirii sfinte e îmbrățișat el însuși de această profundă realitate. De aceea, îndrăznind a ne apropia de măreția Sfântului Luca, nu putem să ne simțim decât ca niște grăunțe de nisip alăturate unui munte nespus de înalt.

Cartea pe care cititorul o are în față își are obârșiile în anii '20 ai veacului trecut. Cu toate că Sfântul Luca a fost intens preocupat de alcătuirea acestei cărți încă din anii de început ai prigoanei ateiste din Rusia, a izbutit să o definitiveze abia în anii 1945-1947, când se apropia de vârsta de șaptezeci de ani.

¹ Sfântul Luca al Crimeei, *Am iubit pătimirea* (autobiografie), Ed. Sophia, București, 2005; Arhimandritul Nectarie Antonopoulos, *Sfântul Arhiepiscop Luca (1877-1961) – Chirurgul fără de arginți*, Ed. Bunavestire, Galați, 2003.

Fiind o lucrare apologetică, Sfântul Ierarh i-a pus acestei cărți un titlu care să înfățișeze și să mărturisească în chip vădit țelul cu care ea a fost scrisă, întrucât a fost numită: *Duhul, sufletul și trupul*². Această carte rămâne peste timp ca o remarcabilă sinteză a preocupărilor adânci ale personalității Sfântului Luca, deopotrivă savant, chirurg și om al rugăciunii.

Propaganda antireligioasă care s-a dezlănțuit în Rusia după anul 1917 nu avea o justificare temeinică, ci se autoinflama în jurul unei lozinci semidocte și absurde, care proclama înfruntarea și contradicția de neîmpăcat dintre credință și știință. Iar acest așa-zis conflict era supralicitat tocmai pentru a fi batjocorită și nimicită credința. Propaganda ateistă afirma că știința a descoperit minciuna și a dovedit că religia este „opiul poporului”, iar credința și manifestările ei nu sunt altceva decât unelte puse „în slujba claselor exploatare”.

Însă viața și activitatea Episcopului Luca erau mărturii copleșitoare împotriva acestei acerbe propagande ateiste. În persoana sa nu exista nici un conflict, ci o îmbinare armonioasă și o împăcare a credinței cu știința. Și tocmai această concepție și experiență a sa o descrie în cartea *Duhul, sufletul și trupul*.

Înainte nenumăratelor prigoane și exiluri pe care le-a îndurat, în anul 1921, Sfântul Luca a fost supus și unui proces public prin care se urmărea nu numai defăimarea și batjocorirea lui, ci și să se demonstreze că Dumnezeu nu există. Însă izbânda râvnită de atei nu s-a arătat nicidecum, ci dimpotrivă, s-a preschimbat într-o rușinoasă înfrângere.

În acest proces, cea din urmă întrebare pusă Sfântului Luca de către acuzatorul public a fost: „Cum este posibil ca dumneavoastră să credeți în Dumnezeu,

² În limba rusă această carte a cunoscut mai multe ediții, una dintre ele fiind și cea apărută în anul 1997 și publicată de către Institutul Teologic Ortodox „Sfântul Tihon” din Moscova.

părinte chirurg Voino-Iasenețki? L-ați văzut vreodată pe Dumnezeu dumneavoastră?” Răspunsul a venit neîntârziat: „Pe Dumnezeu, într-adevăr, nu L-am văzut niciodată, domnule acuzator public. Dar am făcut operații pe creier și nu am văzut minte acolo înăuntru! Și nici conștiință nu am văzut acolo!”³

Unui apropiat care nu credea în nemurire și în înviere, Sfântul Luca i-a spus: „Credincioșii nu neagă niciodată datele științifice, dar consideră că deasupra lor stăpânește o putere superioară – Dumnezeu. Poate voi avea vreodată posibilitatea să le dau prietenilor să citească lucrarea mea *Duhul, sufletul și trupul*. O lectură atentă va ajuta mult în această problemă”⁴.

Este binecunoscut faptul că Sfântul Luca nu făcea nici o intervenție chirurgicală dacă în sala de operații nu se afla icoana Maicii Domnului cu Pruncul Hristos. La cinci luni după procesul public mai sus pomenit, profesorul Kassirski scria despre Sfântul Luca: „Era perioada când ritualul său religios dinainte de operație se mărise. Acum, în fața icoanei Maicii Domnului era mereu aprinsă o candelă. Înaintea operației nu numai că făcea semnul crucii, dar rostea și o rugăciune scurtă și făcea cruce de trei ori în spațiul sălii de operații înainte de a lua bisturiul în mână. Toți știau că Voino-Iasenețki era mare cunoscător al obiectului său, om de știință strălucit. Din acest motiv s-au obișnuit repede cu ciudățeniile lui religioase și problema aceasta nu a luat dimensiuni mari”.

Însă îndată ce autoritățile comuniste au scos icoana din sala de operații, Sfântul Luca a încetat orice intervenție chirurgicală. Infirmiera M. G. Nezenskaia spunea despre Ierarh: „În treburile de natură morală, el se comporta ca

³ Arhimandritul Nectarie Antonopoulos, *Sfântul Arhiepiscop Luca (1877-1961) – Chirurgul fără de arginți*, Ed. Bunavestire, Galați, 2003, p. 86.

⁴ Idem, pp. 298-299.

și când nu ar fi existat nimeni în jurul lui. Era singur în fața conștiinței sale. Și autocritica la care se supunea era mai severă decât oricare alta”.

Valentin, unul dintre fiii Sfântului Luca – ajuns medic la rândul său – își amintește următoarea întâmplare: „Simțul tactil dezvoltat era, după cum se pare, înăscut în tatăl meu. Odată, vorbind cu noi, copiii lui, a vrut să ne dovedească prin fapte acest lucru. A luat zece foi subțiri de hârtie, le-a îndoit și apoi ne-a cerut să-i spunem să taie cu bisturiul oricâte foi vrem noi. I-am spus un număr de foi, de pildă șapte, și cu o tăietură de bisturiu a tăiat cele șapte foi! Experimentul s-a dovedit reușit. Am rămas uimiți”⁵.

Studentilor săi, Sfântul Luca obișnuia să le spună: „Ca să se facă cineva chirurg trebuie să se fi născut chirurg. Și trebuie să se deosebească prin trei însușiri: să aibă ochi de vultur, inimă de leu și mâini de femeie”⁶. Însă Sfântul Luca a dovedit că aceste înzestrări le are cu prisosință și întru cele duhovnicești, făcându-le lucrătoare prin delicatețea, profunzimea și puterea cuvintelor lui. Astfel, graiurile Sfântului Ierarh au adevărit încă o dată tăria cuvântului lui Dumnezeu, care **„e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tășuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii”** (*Evrei 4, 12*).

Spre mărturie vom înfățișa în continuare o întâmplare care s-a petrecut în zilele noastre, mai precis în anul 1996. O învățătoare pe nume Galina – care preda într-o școală din Simferopol – fusese crescută într-o familie de atei din fosta U.R.S.S. și din această pricină ea era departe de Biserică. În luna mai, Galina s-a îmbolnăvit, iar medicii au socotit că ar suferi de o răceală. Însă cu toate că a făcut

⁵ Idem, p. 60.

⁶ Idem.

un tratament care a durat câteva săptămâni, febra ei nu scădea deloc. Ajungând în stare de epuizare, a fost internată în spital, fiind diagnosticată în cele din urmă cu cancer la plămâni. A făcut analize la mai multe spitale din Sevastopol, însă aici nu numai că s-a confirmat acest diagnostic, ci s-a constatat că era vorba de o formă gravă de cancer care înainta într-un ritm galopant. Mai mult, medicii au afirmat că orice intervenție chirurgicală e zadarnică, dar cu toate acestea, la insistența apropiaților, în luna iulie Galina a fost internată într-un spital oncologic.

În aceste împrejurări dureroase, o rudă apropiată de-a bolnavei ar fi dorit să-i vorbească despre credință, însă, știind că Galina este atee convinsă, nu îndrăznește să facă acest lucru. De aceea, se ruga Sfântului Luca pentru tămăduirea celei suferinde și cerea preoților să fie pomenită la Sfânta Liturghie care se săvârșea în biserica unde se află moaștele Epsicopului. Într-o zi, primind îndemn launtric, această rudă a Galinei a venit la spital și a început să-i vorbească despre Ierarhul Luca. I-a adus slujba Sfântului, precum și cartea sa *Duh – Suflet – Trup*. Apoi i-a spus că sfintele moaște se află în biserică și toți cei care vor să i se închine pot să o facă. Citind din cărțile care îi fuseseră aduse și prin tainica lucrare a Sfântului Duh primind mărturia Sfântului Luca, Galina a hotărât ca în ziua următoare să meargă să se închine sfintelor moaște ale ierarhului. A împlinit acest lucru, cu toate că era foarte slăbită. Ajungând la raclă, femeia bolnavă și-a revărsat înaintea Sfântului Luca toată durerea care îi copleșea inima și și-a mărturisit groaza care o cuprinsese știind că urma să moară foarte curând.

În ziua de 5 august Galinei trebuiau să-i fie făcute analizele finale pentru a fi stabilită ziua operației. Analizele au fost duse la bun sfârșit, dar spre uimirea tuturor, cancerul de la plămâni dispăruse fără urmă!

În acest fel, Galina s-a încredințat că Sfântul Luca nu i-a tămăduit numai sufletul, ci și trupul. Astăzi ea lucrează la ziarul bisericesc din Simferopol, fiind ea însăși mărturie a felului minunat în care Dumnezeu i-a înviat sufletul prin iubitul Său ierarh – Sfântul Luca.

„Fără credința în înviere, mai toată suferința devine absurdă, lipsită de sens; ea poate împlânzi sufletul îndărătnic, însă nu îl vindecă de mândria ce se ascunde în străfundurile lui; ea îmbogățește experiența vieții; însă fără rugăciune nu duce sufletul către nepătimire; treptat, ea omoară și trupul și inima și mintea, fără ca ele să se desăvârșească în cunoașterea lui Dumnezeu. Când însă se atinge de suflet Lumina lumii de Sus, atunci totul se schimbă: mor patimile pământești, iar duhul se înalță spre a vedea pe Cel Vecinic. Dăruit cu această binecuvântare, omul își trăiește orice situație pământească (socială, materială, ba chiar și științifică) ca pe un «accesoriu», și nicicum nu se sinchisește de cariera sa pământească. Și dacă va continua trăindu-se pe sine în conștiința smerită, atunci îi va fi dată și mai multă cunoaștere despre tainele veacului ce va să fie”⁷. Socotim că aceste cuvinte ale dumnezeiescului Părinte Sofronie Saharov ne înfățișează uimitor de limpede calea cea strâmtă care duce către Dumnezeu.

Arhiepiscopul Lazăr al Simferopolului și Crimeei, care a participat la deshumarea moaștelor Sfântului Luca, spunea despre minunatul Ierarh: „Viața sa nu poate decât să emoționeze orice suflet. A fost cu adevărat mare, deopotrivă ca păstor și ca om de știință. A trăit în momente foarte grele ale Bisericii noastre și ne-a dovedit prin viața lui că un om de știință poate să fie și profund credincios. A pornit ca un simplu medic de țară și a evoluat ca faimos chirurg, care își vindeca bolnavii

⁷ Arhimandritul Sofronie, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, Ed. Sophia, București, 2005, p. 108.

cu înalta sa erudiție științifică. Noi, credincioșii, știm foarte bine că nu a fost numai abilitatea sa, ci și marea credință pe care o avea în Dumnezeu. El însuși stăruia să le spună bolnavilor atunci când îi opera: «Nu este mâna mea care operează, ci Însuși Dumnezeu operează și vindecă». Aici, în Simferopol, și-a săvârșit slujirea sa vreme de mulți ani și a ajutat mii de oameni care și-l amintesc cu recunoștință. A fost un om al dragostei, un suflet nobil, o inimă mare. Este caracteristic faptul că la deshumarea moaștelor sale, paradoxal, în timp ce trupul i se dezintegrase, inima i-a fost găsită intactă. Ea nu s-a supus legilor stricăciunii. Se pare că și natura a respectat această inimă plină de dragoste adevărată. Sfântul Luca a iubit, s-a luptat, a suferit, a ostenit, s-a primejduit, a îndurat și a fost prigonit lăsându-le creștinilor căsătoriți și necăsătoriți un model limpede de urmare a Domnului Hristos. Ca și marele Pavel, pe toate le-a socotit gunoaie, ca să-L câștige pe Hristos. Și a reușit, deoarece a vrut aceasta cu adevărat”.

Și tocmai pentru felul în care Domnul Iisus a proslăvit moaștele Sfântului Luca, pecetluind tăria de diamant a inimii și a cuvintelor sale, putem spune că Însuși Dumnezeu mărturisește înaintea tuturor veacurilor că Sfântul Luca Îl iubește cu dragoste care nu se va putea sfârși vreodată.

Dumnezeiescule Părinte Luca, rugăciunile tale atotcuprinzătoare ne îmbrățișează cu dragostea Sfântului Duh și ne călăuzesc inima spre cunoașterea Adevărului, scoțându-ne din robia înțelegerii materialnice și oarbe, ce ne învățosează în necredință și în nevederea frumuseților tainice, pe care Domnul le-a ascuns în fiecare faptură zidită. Spală ochii noștri lăuntrici cu lacrimi de umilință, ca, ridicând privirea noastră spre Fiul lui Dumnezeu, să pricepem că frumusețea dumnezeiască nu poate fi cunoscută decât prin pocăință, căci El Însuși ne-a grăit:

„**Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor**” (Matei 4, 17). Pe această cale se deschide cunoașterea nemijlocită a frumuseții gândurilor dumnezeiești tănuite în fapte, căci știința cea din părerea de sine e rodită din pomul cunoștinței binelui și răului și este neputincioasă în a cuprinde suflarea de viață a Duhului Sfânt, Carele pretutindenea este și pe toate le plinește.

Poartă inimile noastre către suspinul cel adânc al întregii făpturi, dumnezeiescule Luca, iar când ochii cugetului ni se vor cufunda în lacrimi, să ne adeverești unirea noastră ființială cu întreaga fire omenească și așa să plângem pentru tot ce s-a săvârșit în Om împotriva dragostei Evangheliei. Poartă-ne tu către întâlnirea cea adevărată cu Hristos Dumnezeu, Care, în pogorârea Sa la iad, a sorbit și iadul nostru lăuntric, chiar dacă noi încă nu I l-am încredințat, fiind nepricepuți și prea prunci duhovnicește. Mijlocește și pentru noi razele Învierii ca, acestea cuprinzându-ne, să pricepem cât de minunat este Fiul lui Dumnezeu și cât de uimitor este belșugul luminii dumnezeiești care se revarsă în inimile celor ce se lasă pe deplin cunoscuți de Domnul și nu mai tănuiesc nimic de dumnezeiasca Sa privire, care, cu voia sau fără voia noastră, este atotcunoscătoare.

Dumnezeiescule Părinte Luca, iscusința ta în tămăduirea oamenilor arată-o și asupra noastră, iar cu bisturiul dreptei tale judecăți, curăță toate putreziciunile, vătămarile și beteșugurile omului lăuntric, ca astfel și viața noastră să se sloboadă din puterea morții sufletești și să sorbim cu nesaț din strălucirea cea minunată a Învierii. Pecetluiește-ne cu puterea cea nemuritoare a pocăinței, ca, trudind în această cale, să culegem cu vrednicie și roadele ei și să intrăm în Împărăția Cerurilor prin mila Tatălui, dragostea Fiului și îmbrățișarea cea plină de slavă a Sfântului Duh.

Amin.